

Elżbieta Bogucka

aplikant radcowski, członek działu postępowań sądowych i arbitrażowych kancelarii Salans

Piotr Nowaczyk

adwokat, Partner Salans, przedstawiciel Polski w Międzynarodowym Sądzie Arbitrażowym ICC w Paryżu, Prezes Sądu Arbitrażowego przy KIG w latach 2006–2009

Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej na tle najważniejszych instytucji arbitrażowych w Europie¹

Wprowadzenie

Konkurencja wśród sądów polubownych jest coraz większa. Powstają nowe instytucje arbitrażowe, a już istniejące sądy modernizują regulaminy, odzwierciedlając najnowsze trendy postępowania polubownego. Gdzie udać się w razie sporu? Odpowiedź na to pytanie nie jest jednoznaczna. Przede wszystkim należy dokonać wyboru między arbitrażem *ad hoc* a arbitrażem instytucjonalnym, zaś w tym drugim przypadku stoi przed nami jeszcze wybór właściwej instytucji arbitrażowej. Niniejsza prezentacja zawiera krótkie porównanie praktyk sądu arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie oraz innych najważniejszych europejskich instytucji arbitrażowych.

Ad hoc czy arbitraż instytucjonalny?

Arbitraż *ad hoc* jest sądem doraźnym. To postępowanie odbywające się w celu rozpoznania jednego sporu. Z tego względu ustalenie zasad procedury, a także czynności administracyjne związane z prowadzeniem postępowania spoczywają na stronach i arbitrach. Strony mają zupełną swobodę w kreowaniu zasad i formy postępowania *ad hoc*². Często jednak strony, umawiając się na arbitraż *ad hoc*, w zapisie na sąd polubowny wskazują Regulamin modelowy UNCITRAL bądź regulamin jakiejś istniejącej instytucji arbitrażowej. Rodzi to wiele problemów, gdy np. wskazany jest Regulamin ICC, który przewiduje wiele kompetencji sądu ICC niemożliwych do wykonania w arbitrażu *ad hoc*.

¹ Artykuł niniejszy jest zapisem prezentacji przedstawionej 26.11.2010 r. na ogólnopolskiej konferencji zatytułowanej „Perspektywy rozwoju alternatywnych metod rozwiązywania sporów”, zorganizowanej przez Katedrę Postępowania Cywilnego WPiA Uniwersytetu Łódzkiego oraz Sekcję Prawa Cywilnego Procesowego Studenckiego Koła Naukowego Prawa Cywilnego i Handlowego przy WPiA UŁ.

² Por. N. Blackaby, C. Partasides, [w:] Redfern and Hunter on International Arbitration, Oxford University Press 2009, s. 51–53.

Arbitraż instytucjonalny jest historycznie późniejszy³ i uznawany za nowocześniejszą formę sądownictwa polubownego⁴. Stały sąd polubowny oferuje stronom korzystanie z jego doświadczenia przy prowadzeniu (administracji) postępowania, posiada swój regulamin arbitrażowy, który obowiązuje strony, o ile nie uzgodnią odmiennych reguł proceduralnych. Regulaminy te z reguły przewidują kompetencję sądu wszędzie tam, gdzie działania lub bezczynność drugiej strony mogłyby torpedować postępowanie, jak np. umocowanie do dokonania zastępczej nominacji arbitrów⁵.

Trudno znaleźć uniwersalną odpowiedź na pytanie, czy lepiej poddać spór pod rozstrzygnięcie stałego sądu polubownego, czy sądu *ad hoc*. Kwestia ta zależy od charakteru już istniejącego lub potencjalnego sporu. W sporach administrowanych przez stałe sądy polubowne sprawy są archiwizowane, zatem pozostaje po nich ślad, a akta są dostępne dla stron przez okres ich archiwizowania. Niektóre ze stałych sądów polubownych publikują orzeczenia, choć nie podają danych identyfikujących stron. Arbitraż *ad hoc* jest za to postępowaniem, które może gwarantować całkowitą poufność, wręcz tajność postępowania, nikt bowiem poza stronami i zespołem orzekającym nie wie nawet o istnieniu takiego postępowania, nie jest ono rejestrowane, a akta w wielu systemach prawnych nie muszą być archiwizowane.

Nawet w Polsce sporne jest, czy arbitrzy mają obowiązek zdeponować akta postępowania w sądzie powszechnym, zgodnie z art. 1204 § 1 KPC, w przypadku gdy strony tego sobie nie życzą⁶.

Inną zaletą instytucjonalnego postępowania arbitrażowego jest, z zasady, pewna przewidywalność kosztów, już w momencie zawierania zapisu na sąd polubowny. Przy arbitrażu *ad hoc* koszty samego postępowania, a nawet zasady obliczania tych kosztów, mogą być nieznane aż do czasu wyboru konkretnego zespołu orzekającego. To arbitrzy proponują zasady wynagrodzenia i uzgadniają je ze stronami.

Stale sądy polubowne tworzone są przy różnego rodzaju instytucjach i izbach handlowych. W Europie głównymi centrami arbitrażowymi, poza Sądem Arbitrażowym przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie (KIG), są: ICC – *International Court of Arbitration* w Paryżu, zwany sądem ICC – *International Chamber of Commerce*, LCIA – *London Court of International Arbitration* w Londynie, SCC – *Arbitration Institute at the Stockholm Chamber of Commerce* w Sztokholmie, VIAC – *Vienna International Arbitral Centre* w Wiedniu, CAS – *Court of Arbitration for Sport* w Lozannie, WIPO – *World Intellectual Property Organisation Arbitration and Mediation Center* w Genewie.

Sąd Arbitrażowy przy KIG

Sąd Arbitrażowy przy KIG jest najbardziej znanym i najpopularniejszym stałym sądem arbitrażowym w Polsce i w tej części Europy. W listopadzie 2010 r. obchodziliśmy 60-lecie działalności Sądu, który od 1950 r. funkcjonował najpierw pod nazwą Kolegium Arbitrów

³ Por. P. Nowaczyk, *Reflection on What Is Special in an Arbitrator's Life, Between East and West: Essays in Honour of Ulf Franke*, Juris, New York 2011, s. 367–368.

⁴ Por. Ł. Błaszczak, M. Ludwik, *Sądownictwo polubowne (arbitraż)*, Warszawa 2007, s. 12.

⁵ Por. N. Blackaby, C. Partasides, *op. cit.*, s. 55–56.

⁶ Por. P. Nowaczyk, *Tsunami sporów przed nami*, Biuletyn SIDIR 2010, Nr 17, s. 9.

przy Polskiej Izbie Handlu Zagranicznego, jako niezależna jednostka powołana do rozstrzygania sporów wynikających z międzynarodowych stosunków handlowych. Od 1990 r. Sąd kontynuuje swoją działalność w ramach Krajowej Izby Gospodarczej w Warszawie.

Poza zwykłą administracją postępowania, Regulamin SA przy KIG przewiduje szereg uprawnień Sekretarza Sądu bądź Rady Arbitrażowej w przypadku jakichkolwiek przeszkód w toku postępowania, głównie wywołanych działaniem lub bezczynnością strony lub stron. Między innymi Rada Arbitrażowa ma uprawnienia do nominacji zastępczej arbitrów spośród osób wpisanych na Listę Arbitrów⁷, a także rozstrzyga wnioski stron w kwestiach wyłączenia i odwołania arbitra⁸. Sąd ustala koszty oraz zaliczkę na koszty postępowania arbitrażowego. Do kompetencji Sekretarza Generalnego należy wyznaczenie terminu do złożenia odpowiedzi na pozew⁹.

Liczba spraw rozpoznawanych przez Sąd Arbitrażowy przy KIG stale rośnie. W 2008 r. wpłynęło do sądu 260 spraw, z czego 47 było sprawami o charakterze międzynarodowym. W 2009 r. liczba spraw wzrosła do 352, w tym 66 spraw było międzynarodowych. Nieprzerwanie od kilku lat najwięcej sporów, które trafiają do Sądu Arbitrażowego przy KIG, to spory wynikające z umów sprzedaży, agencji, komisju i ogólnie pojętego obrotu handlowego (w 2008 r. było to 79 spraw, w 2009 r. – 110 spraw). Na drugim miejscu są spory budowlane (w 2008 r. były to 64 sprawy, w 2009 r. – 79 spraw). Umowy, których przedmiotem było świadczenie usług stanowiły ok. 15% ogółu spraw Sądu w 2008 r. i 22% ogółu spraw w roku następnym. Niewiele sporów wynikało z umów o prawa własności intelektualnej oraz zaawansowanych technologii – zaledwie 3 sprawy w 2008 r. oraz 5 spraw w 2009 r.

Sąd ICC

Międzynarodowy Sąd Arbitrażowy przy Międzynarodowej Izbie Handlowej w Paryżu (ICC) jest najpopularniejszą światową instytucją rozstrzygającą spory gospodarcze. Sąd powstał już w 1923 r. Obecnie liczy 130 członków pochodzących z 90 państw. Od 90 lat ICC w Paryżu znane jest jako centrum rozpoznawania sporów gospodarczych, wynikających głównie ze współpracy międzynarodowej, z umów sprzedaży i dystrybucji (49,4% ogółu spraw w 2009 r.), umów o świadczenie usług (16,3% ogółu spraw w 2009 r.), a także ze sporów korporacyjnych i *joint venture* (17,9% ogółu spraw w 2009 r.).

⁷ Tak § 21.1 Regulaminu SA przy KIG – Sąd prowadzi Listę Arbitrów Rekomendowanych przez Sąd Arbitrażowy przy KIG, z której strony mogą nominować arbitrów. Jak z nazwy wynika, jest to lista arbitrów „rekomendowanych”, co oznacza, że strony mogą nominować także arbitra spoza listy, pod warunkiem że osoba ta spełnia wymagania stawiane arbitrom wpisanym na listę (por. § 17.2 Regulaminu SA przy KIG: „Na Listę Arbitrów i Listę Mediatorów mogą zostać wpisane osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, nieskazitelnego charakteru, korzystające w pełni z praw publicznych i posiadające kwalifikacje przydatne dla pełnienia funkcji arbitra i mediatora”). Wyjątek stanowi wybór Przewodniczącego lub Arbitra Jedyne, którym zawsze musi osoba wpisana na listę (§ 20.2 Regulaminu SA przy KIG).

⁸ Por. § 25 Regulaminu SA przy KIG, który wskazuje, że arbiter może być wyłączony tylko wówczas, jeżeli zachodzą okoliczności, które budzą uzasadnione wątpliwości co do jego niezależności lub bezstronności, a także gdy nie ma on kwalifikacji określonych w umowie stron oraz niniejszym Regulaminie. Strona żądająca wyłączenia arbitra składa pisemny wniosek do Rady Arbitrażowej, za pośrednictwem Sekretarza Generalnego Sądu, podając okoliczności uzasadniające żądanie (podstawy wyłączenia).

⁹ Por. § 32 Regulaminu SA przy KIG.

W 2009 r. wpłynęła do sądu rekordowa liczba nowych spraw – 817, a w toku pozostawało 1461 spraw, co daje 50-procentowy wzrost liczby spraw na przestrzeni ostatnich 10 lat. Wydanych i zatwierdzonych zostało 415 wyroków. O międzynarodowym charakterze sądu ICC świadczą także następujące fakty: w 2009 r. strony pochodziły ze 120 różnych państw lub terytoriów, sprawy były rozstrzygane przez 1305 arbitrów pochodzących z 73 krajów, a jako miejsce arbitrażu wybrano 101 miast położonych w 53 różnych krajach. Ciekawostką jest, że w 2009 r. wydano dwa orzeczenia dwujęzyczne, w tym jedno polsko-angielskie.

Podobnie jak Sąd Arbitrażowy przy KIG, sąd ICC ma wiele kompetencji w zakresie formowania składu zespołu orzekającego. Akceptuje arbitrów nominowanych przez strony¹⁰, posiada uprawnienia do dokonywania nominacji zastępczej arbitrów¹¹, wyboru arbitra przewodniczącego zespołu orzekającego oraz arbitra jedynego¹², a także do orzekania w przedmiocie wyłączenia arbitra. Sąd korzysta z pomocy 95 Komitetów Narodowych ICC. Konsultuje z nimi wybór arbitrów w ten sposób, że najpierw wybiera Komitet Narodowy odpowiedni do wskazania kandydata, a następnie po sprawdzeniu jego kwalifikacji, podejmuje decyzję w przedmiocie zatwierdzenia kandydatury.

Wyjątkową cechą postępowania przed sądem ICC jest proces weryfikacji wyroków arbitrażowych, tzw. *scrutiny*¹³, gdzie wyrok sprawdzany jest pod względem zarówno formalnym, jak i merytorycznym. Wyniki tej weryfikacji przedstawiane są zespołowi orzekającemu w formie pytań lub zaleceń, aczkolwiek nie mogą one naruszać niezawisłości i niezależności członków zespołu orzekającego.

LCIA

London Court of International Arbitration w Londynie jest jedną z najstarszych instytucji arbitrażowych na świecie, ukonstytuowaną już pod koniec XIX w. (w 1891 r.). Jak każdy stały sąd arbitrażowy, ma on szereg kompetencji w zakresie administrowania postępowaniem i nominacji, w tym nominacji zastępczej, arbitrów¹⁴. Sąd ten nie prowadzi listy arbitrów. W przypadku niewskazania arbitrów przez strony sąd dokonuje nominacji zastępczej bez konsultacji ze stronami. Po latach nominowania

¹⁰ Por. art. 9.1 Regulaminu ICC („*In confirming or appointing arbitrators, the Court shall consider the prospective arbitrator’s nationality, residence and other relationships with the countries of which the parties or the other arbitrators are nationals and the prospective arbitrator’s availability and ability to conduct the arbitration in accordance with these Rules*”) oraz art. 9.2 Regulaminu ICC („*The Secretary General may confirm as co-arbitrators, sole arbitrators and chairmen of Arbitral Tribunals persons nominated by the parties or pursuant to their particular agreements, provided they have filed a statement of independence without qualification or a qualified statement of independence has not given rise to objections*”).

¹¹ Por. art. 9.6 Regulaminu ICC.

¹² Por. art. 9.3–9.5 Regulaminu ICC.

¹³ Por. art. 27 Regulaminu ICC („*Before signing any Award, the Arbitral Tribunal shall submit it in draft form to the Court. The Court may lay down modifications as to the form of the Award and, without affecting the Arbitral Tribunal’s liberty of decision, may also draw its attention to points of substance. No Award shall be rendered by the Arbitral Tribunal until it has been approved by the Court as to its form*”).

¹⁴ Por. art. 5.4–5.6 Regulaminu LCIA.

prawie wyłącznie londyńskich barristerów, sąd ten zaczął obecnie częściej nominować arbitrow z zagranicznych.

Cechą wyróżniającą LCIA na tle innych europejskich instytucji arbitrażowych są zasady rządzące kosztami postępowania. Jako jeden z niewielu sądów w Europie LCIA przyjęło zasadę wynagradzania arbitrow i pracowników sądu według stawek godzinowych¹⁵.

Odnosnie do liczby spraw, w 2009 r. do LCIA wpłynęły 272 sprawy. Sąd ten jest forum wybieranym przez strony głównie dla sporów kontraktowych wynikających np. z umów leasingu, umów w dziedzinie lotnictwa, kontraktów czarterowych, umów z zakresu energetyki, ubezpieczeń, towarów i usług medycznych, napraw statków, dostawy towarów (głównie metalu i węgla), a także sporów z umów finansowych, w tym umów gwarancyjnych. Najwięcej rozpoznanych sporów wynikało z porozumień *joint venture* (ok. 20% ogółu spraw) i sporów korporacyjnych (ok. 13% ogółu spraw).

(AI) SCC

Instytut Arbitrażowy przy Sztokholmskiej Izbie Handlowej (*Arbitration Institute at the Stockholm Chamber of Commerce*) swoją tradycję rozpoczął w 1917 r. Od 1977 r. uznany został przez USA oraz ZSRR jako neutralne forum dla sporów handlowych na linii Wschód – Zachód. Stosowną umowę o współpracy podpisały wówczas *American Arbitration Association* (AAA) i Moskiewski *International Commercial Arbitration Court* (ICAC). Po rozpadzie Związku Radzieckiego jest to forum sporów krajów Wspólnoty Niepodległych Państw z amerykańskimi Partnerami. Ostatnio podejmuje wysiłki, aby stać się również forum arbitrażowym dla państw arabskich oraz sporów amerykańsko-chińskich. Zapisy na ten sąd występują w wielu polskich BIT-ach. Jest on popularnym sądem dla sporów gospodarczych oraz inwestycyjnych.

Sąd SCC 1.1.2010 r. wprowadził nową, innowacyjną procedurę tzw. *Emergency Arbitrator* do prowadzenia postępowania zabezpieczającego jeszcze przed skierowaniem sporu do zespołu orzekającego¹⁶. Postępowanie zabezpieczające przed *Emergency Arbitrator* zostaje wszczęte na wniosek powoda. Następnie, w ciągu 24 godzin, SCC przekazuje wniosek pozwanemu, nominuje *Emergency Arbitrator* oraz przekazuje do niego wniosek w sprawie udzielenia zabezpieczenia¹⁷. W ciągu kolejnych 5 dni do zajęcia dodatkowych stanowisk przez strony, *Emergency Arbitrator* wydaje orzeczenie w przedmiocie zabezpieczenia¹⁸. W rezultacie postępowanie zabezpieczające trwa zaledwie kilka dni i może stanowić bardzo konkurencyjny sposób uzyskania zabezpieczenia, także w stosunku do sądownictwa powszechnego.

¹⁵ Tytułem przykładu należy podać, że kwota rejestracyjna wynosi 1500 funtów, stawka godzinowa dla Registrar/Deputy Registrar/Counsel wynosi 225 funtów, stawka godzinowa arbitrow jest ustalana indywidualnie, ale nie może przekraczać kwoty 400 funtów za godzinę, zaś wynagrodzenie pozostałych członków Sekretariatu wynosi od 100 do 150 funtów za godzinę.

¹⁶ Por. art. 1 Załącznika II do Regulaminu SCC.

¹⁷ Por. art. 4 Załącznika II do Regulaminu SCC.

¹⁸ Por. art. 8 Załącznika II do Regulaminu SCC.

VIAC

Sąd arbitrażowy przy Izbie Handlowej w Wiedniu jest stosunkowo młodym sądem, powstał w 1975 r. Znany jest pod różnymi nazwami, z których najbardziej rozpoznana jest *Vienna International Arbitral Centre*. Stanowi popularne forum dla wielu międzynarodowych sporów handlowych. Sąd prowadzi listę arbitrów, która nie wiąże ani stron, ani sądu i ma charakter jedynie informacyjny. Lista odnawiana jest w trzyletniej kadencji.

Wiedeń jako stolica byłego cesarstwa austriacko-węgierskiego tradycyjnie stanowi forum sporów z jego byłego terytorium. Ponadto w latach tzw. zimnej wojny stał się forum neutralnym dla państw należących do „wrogich ideologicznie obrazów”. Dziś VIAC znany jest z uwagi na organizowanie licznych konferencji oraz corocznego konkursu arbitrażowego *Willem C. Vis International Commercial Arbitration Moot*.

Sąd posiada bardzo dobrze rozwiniętą współpracę międzynarodową z innymi instytucjami, także arbitrażowymi, m.in. AAA (*American Arbitration Association*), CRCICA (*The Cairo Regional Centre for International Commercial Arbitration*), CIETAC (*The China International Economic and Trade Arbitration Commission*), ACICA (*The Australian Centre for International Commercial Arbitration*), a także z Sądem Arbitrażowym przy KIG i wieloma innymi.

CAS/TAS

Do rozpatrywania sporów sportowych powołane zostały dwie instytucje: *International Council of Arbitration for Sport* (ICAS) oraz *Court of Arbitration for Sport* (CAS).

CAS (*Court of Arbitration for Sport*)/TAS (*Tribunal Arbitral du Sport*) w Lozannie jest niezależną instytucją, niezwiązaną z jakąkolwiek organizacją sportową. Powołano go w 1984 r. do rozstrzygania sporów sportowych. Zadaniem ICAS z kolei jest nadzorowanie postępowania arbitrażowego w CAS, zapewnienie jego niezależności i zagwarantowanie poszanowania praw stron. W tym celu CAS administracyjnie oraz finansowo podlega ICAS. Obecnie członkami CAS jest 300 arbitrów pochodzących z 87 krajów. Na liście jest trzech Polaków.

CAS rozpatruje sprawy skierowane do arbitrażu na zasadach ogólnych. Zajmuje się także postępowaniem odwoławczym od decyzji federacji/stowarzyszeń sportowych, w przypadku gdy jest to zgodne ze statutem lub regulaminem tych stowarzyszeń. Jeśli Regulamin danego stowarzyszenia lub federacji nie stanowi inaczej, strony mają 21 dni na wniesienie odwołania do CAS, licząc od dnia otrzymania decyzji federacji lub stowarzyszenia. Warto podkreślić, że odwołanie do CAS służy zarówno co do ustalenia faktów, jak i co do zagadnień prawnych.

Ponadto CAS powołany jest do udzielania niewiążących doradczych opinii na zlecenie IOC (*International Olympic Committee*), IF (*International Federations*), WADA (*World Anti-Doping Agency*), organizacji uznanych IOC oraz OCOGs (*Olympic Games Organizing Committees*).

WIPO

Centrum Arbitrażu i Mediacji WIPO z siedzibą w Genewie jest bardzo nowoczesną i prężnie rozwijającą się instytucją arbitrażową, która specjalizuje się w sporach własności intelektualnej, sporach z zakresu filmu i mediów, nowych technologii oraz telekomunikacji.

Dla sporów dotyczących filmu i mediów WIPO stworzył specjalny Regulamin WIPO – *Mediation and Expedited Arbitration for Film and Media*. Spory, które tu trafiają, to m.in. spory z umów produkcyjnych i koprodukcyjnych, umów *joint-venture*, umów o prawa autorskie i prawa pokrewne, umów broadcastingu, umów zawieranych z artystami, umów z zakresu *new media*, umów NDA (*non-disclosure agreements*) i o zachowaniu poufności.

WIPO opracowało także odrębny Regulamin dla postępowania przyspieszonego, przygotowany dla sporów związanych z działalnością stowarzyszenia AGICOA (*Association of International Collective Management of Audiovisual Works*). Stowarzyszenie to zostało założone przez niezależnych producentów, a do jego statutowych celów należą kwestie związane z regulowaniem należności z tytułu transmisji utworów audiowizualnych (tantiemów).

Szczególnym udogodnieniem dla stron, spełniającym także postulat przejrzystości oraz szybkości postępowania, jest system WIPO *Electronic Case Facility* (WIPO ECAF). Jest to system, który pozwala na komunikację elektroniczną oraz prowadzenie elektronicznych akt danej sprawy. Nie ma zastosowania w przypadku sporów domenowych, które rządzone są odrębnymi regulacjami.

WIPO jest także jednym z sądów rozstrzygających spory domenowe zgodnie z Polityką i Regulaminem UDRP (*Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy* oraz *Rules for Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy*). Sąd prowadzi spory dotyczące domen gTLDs (*generic Top-Level Domains*) oraz ccTLDs (*country code Top-Level Domains*), do których ma zastosowanie Polityka UDRP. Wszystkie wyroki wydane w sporach domenowych są wyrokami jawnymi, publikowanymi na stronie WIPO. Liczba tego typu sporów rośnie w rekordowym tempie, i tak np. w 1999 r. do WIPO wpłynęła pierwsza i jedyna zresztą sprawa o przeniesienie domeny, zaś w 2010 r. było ich aż 2392. W sumie w WIPO zostało rozstrzygniętych około 20 tys. sporów domenowych.

Koszty i czas postępowania

Postulat „taniaści” postępowania arbitrażowego można obecnie zaliczyć do jednego z wielu archaizmów. Średni koszt postępowania dla sporu o wartości 1 mln euro rozstrzygany przez trzysobowy zespół orzekający Sądu Arbitrażowego przy KIG wynosi ok. 28 tys. euro, rozstrzygany przez trzysobowy trybunał arbitrażowy przy SCC – prawie 80 tys. euro, zaś w ICC niemal 120 tys. euro.

Koszty te są wynagradzane w „tempie” postępowania, w przeciwieństwie bowiem do sporów sądowych, wiele spraw arbitrażowych kończy się uzyskaniem wyroku w rok lub nawet krócej. Porównując średni czas postępowania najkorzystniej wypada Sąd Arbitrażowy przy KIG, gdzie średnio postępowanie trwa 9 miesięcy. Podobny średni czas postępowania można zauważyć w SCC (9 miesięcy). W VIAC średni czas postępowania

wynosi około roku, zaś najdłużej w ICC, gdzie waha się on od 18 do 30 miesięcy. Relatywnie długi czas postępowania w sądzie ICC może wynikać także z faktu, że w 2009 r. aż 75% było sporami o wartości przedmiotu przekraczającej 1 mln euro.

Podsumowanie

Główną zaletą postępowania arbitrażowego jest autonomia woli stron. Do nich należy wybór gdzie będzie ich forum, a także czy postępowanie ma toczyć się przed stałym sądem polubownym czy sądem *ad hoc*, powołanym dla konkretnego sporu. Autonomia woli stron w przypadku arbitrażu instytucjonalnego nie jest wcale ograniczona – to strony kształtują postępowanie arbitrażowe, wybierają zespół orzekający, a instytucja arbitrażowa stanowi jedynie oparcie w przypadku braku współdziałania drugiej strony.

W przypadku arbitrażu *ad hoc* autonomia woli stron wydaje się być szersza. Brak zaplecza instytucjonalnego sprawia jednak, że w tym arbitrażu arbitrzy mają więcej pracy, ale ich wynagrodzenie może być wyższe.

ABSTRACT

The Court of Arbitration at the Polish Chamber of Commerce compared to other major arbitral institutions in Europe

The phenomenon of the increasing competition between arbitration courts is now a fact. New arbitral institutions are emerging and the existing ones are striving to keep abreast of developments in arbitration, modifying their Arbitral Rules accordingly. Where to go in case of a dispute? The answer to this is not straightforward. First, the choice between ad hoc arbitration and institutional arbitration must be made, and if the latter option is taken, then one more choice must be made – that concerning arbitration court. This presentation contains a short comparison of the practice of the Court of Arbitration at the Polish Chamber of Commerce and other, most important, European arbitral institutions.